

สำรวจความคิดเห็นเพื่อการบริหารพื้นที่การเรียนการสอนศิลปะ ในคณะศิลปกรรมสาขาวิชาออกแบบ ภาควิชาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี

อภิรักษ์ กลิ่นหอม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) การศึกษาประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการ ได้แก่ มีความเพียงพอ มีความเหมาะสมความปลอดภัย มีสุขลักษณะ ความสะดวกที่ใช้ติดต่อและใช้สอย มีความยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ มีความประหยัด สามารถขยายขยายได้ มีรูปร่างที่สวยงาม (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนตามคุณลักษณะ (3) เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาและปรับปรุงอาคารเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูที่สอนในคณะศิลปกรรม จำนวน 8 ท่าน นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 1 ถึง 3 สาขาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำนวน 116 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะที่เป็น การเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป spss

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความเห็นคิดในภาพรวมเรื่องสำรวจความคิดเห็นเพื่อการบริหารพื้นที่การเรียนการสอนศิลปะ ในคณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ภาควิชาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารสถานที่ตามคุณลักษณะ 10 ประการ โดยครูมีความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง ถึง มาก โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.34 – 4.10 ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.98 – 3.32

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และนักเรียน เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาคารสถานที่ 10 ประการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาบางข้อพบว่าความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ 1. ความสามารถในการยืดหยุ่น 2. การประหยัด ส่วนข้ออื่นมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to investigate

the utilization of the building of the Faculty of Fine and Applied Arts, in the program of Designing, on the basis of 10 desirable characteristics, namely sufficiency, suitability, safety, sanitary, contacting and utilizing distance, flexibility, efficiency, expandability, and beautiful appearance; (2) to compare the opinions of teachers and students towards the desirable characteristics of the building utilization; and (3) to apply the study results to develop and improve the building according to the desirable characteristics.

The samples consisted of eight teachers teaching the subject of Values of Arts, and 116 students at the lower vocational education level, (Por Wor Chor) 1-3, majoring in Designing, at Chonburi Vocational College.

An open-ended, rating-scale questionnaire was employed as an instrument for collecting the data. The data was analyzed by the SPSS program.

The findings revealed as follows.

1. The teachers' and students' opinions, as a whole, towards the instructional area management in the Faculty of Fine and Applied Arts, in case of Designing program of Chonburi Vocational College, on basis of the 10 desirable characteristics, were rated from a moderate to high level, with the mean score between 3.34-4.10 for the teachers and between 2.98-3.32 for the students.

2. When comparing between the teachers' and the student's opinions towards the utilization of the building on the basis of the 10 desirable characteristics, no significant differences were found at the level of .50. However, when considering each particular aspect, there were significant differences ($p < .50$) only in the aspects of flexibility and economy.

บทนำ

ในการจัดศึกษาทุกระดับชั้น ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำ ให้การศึกษามุ่งบรรลุสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์จะต้องมีองค์ประกอบ

ต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่ หลักสูตร เครื่องมือ วัสดุการศึกษา งบประมาณ และการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ อาคารสถานที่นับเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบสำคัญอันจะส่งผลการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอาคารเรียนเป็นสถานที่ ที่นักเรียนจำเป็นต้องใช้มากที่สุด เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องจัดสร้างอาคารเรียนที่เอื้อต่อประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด มีความเหมาะสมถูกหลักการจัดการที่เอื้อต่อกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด มีการบริหารอาคารอย่างรอบคอบ รัดกุม เป็นอย่างดี จะช่วยให้ดำเนินการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันได้อย่างเพียบพร้อมและสมบูรณ์

ความมุ่งหมายและหลักการ การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บททั่วไป มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักนโยบายและวางแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2542)

การจัดการศึกษาสมัยใหม่ห้องเรียนอาคารเรียนควรเป็นสถานที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน อย่างมีความสุข เป็นสถานที่สำคัญในการทำกิจกรรมและเสริมสร้างความสมบูรณ์ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตลอดจนประสิทธิภาพด้านการเรียนรู้ ด้านสถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีผลโดยตรงในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นงานการสอนหรืองานสนับสนุนเพื่อการพัฒนา

ดังนั้นห้องเรียนเป็นส่วนหนึ่งด้านสนับสนุนการพัฒนาจำเป็นอย่างที่จะต้องมีสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างให้นักเรียนมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จัก และมีโอกาสแสดงออกตามความถนัดของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอาคาร สถานที่เรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง

การจัดการเรียนการสอนประเภทวิชาศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ ด้านอาคารสถานที่เรียนส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้างความรู้ สติปัญญา การพัฒนาด้านต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างมากหากมีการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง การเรียนการสอนบางรายวิชาจะได้ผลดีตามวัตถุประสงค์นั้น จะต้องปรับใช้สภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ที่มีความพิเศษแตกต่างกันออกไปโดยเฉพาะสาขาวิชาออกแบบ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรและมิงงบประมาณเพียงพอสำหรับจำนวนผู้เรียน

วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญในการวางรากฐานเบื้องต้นทางด้านวิชาชีพ เพื่อตอบสนองต่อสังคม ตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของรัฐบาลด้านศึกษา 12 ข้อ

1. เร่งจัดให้มีระบบ และโครงสร้างทางการศึกษา ที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง

2. เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเที่ยงธรรม ในการบริหารจัดการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับปฐมวัย จนถึงอุดมศึกษา

3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยในเมืองและชนบท

4. จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนโดยเฉพาะในจังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาและการฝึกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางระบบ นโยบาย กำกับ คุณภาพ มาตรฐาน สนับสนุน และระดมทรัพยากร เตรียมความพร้อมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน เครือข่ายครอบครัวและอื่นๆ รวมทั้งการจัดการศึกษา เพื่อคนพิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส

6. สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

7. ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและกีฬา ในการให้การศึกษอบรม แก่เยาวชน

8. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ด้วยชีวิต เน้นพลังความคิด สร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

9. ส่งเสริมวิชาชีพครู ให้ความสำคัญดีเป็นที่ยอมรับ นับถือและไว้วางใจจากสาธารณชน รวมทั้งพัฒนาและผลิตครู ที่มีคุณภาพและคุณธรรม

10. ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เพื่อเด็กและเยาวชนมีวินัย รักงาน และทำงานเป็น

11. ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ว่างงาน และผู้สูงอายุฝึกงานอย่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการอิสระได้

12. ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อภาคเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบ

โดยเฉพาะข้อ 12 ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรี เพื่อตอบสนองต่อ

ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าฝึกทักษะในสถานประกอบ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้จัดทำยุทธศาสตร์และการบริหารให้สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดและเพิ่มโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กว้างขวางและต่อเนื่อง
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างและส่งเสริมค่านิยมการศึกษาศิลปะ
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ประกันคุณภาพและการมีงานทำ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารและการจัดการ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบแผนงานงบประมาณและการเงิน
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบความร่วมมือและบูรณาการทรัพยากร
- ยุทธศาสตร์ที่ 7 เพิ่มศักยภาพครู อาจารย์และบุคลากรการอาชีวศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 8 พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล
- ยุทธศาสตร์ที่ 9 พัฒนางานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ
- ยุทธศาสตร์ที่ 10 สร้างเสริมเต็มปัญญาและพัฒนาอาชีพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 11 พัฒนาสังคมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ เอื้ออาทรต่อสังคม

นโยบายทางการศึกษาในปัจจุบันมรดการขยายโอกาสให้กับประชาชนมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ตามมาเช่น อาคารเรียน ห้องเรียนไม่เพียงพอ และในขณะเดียวกัน อาคารเรียน ห้องเรียนไม่เพียงพอ และขณะเดียวกัน อาคารเรียนและห้องเรียนต่างๆ ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันก็ยังใช้ประโยชน์อย่างไม่คุ้มค่า เป็นเหตุให้เกิดการสิ้นเปลืองทรัพยากรและการพัฒนาด้านการเรียนการสอน โดยเฉพาะการก่อสร้างอาคารเรียน ห้องเรียนภาคทฤษฎี ห้องเรียนภาคปฏิบัติคณะศิลปกรรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้รูปแบบอาคารเรียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยไม่คำนึงถึงสภาพพื้นที่ และความต้องการของสถานที่แต่ละแห่ง ทำให้พบว่าไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับความต้องการศึกษาก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องประโยชน์ใช้สอยของอาคารในแบบที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะความไม่สอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอนตามสภาพจริง และประเด็นที่สำคัญคือ

1. การออกแบบอาคารสถานที่สนองประโยชน์ด้านประโยชน์ใช้สอยที่ไม่เต็มที่ ห้องเรียนที่สอดคล้องกับรายวิชา มาสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับรายวิชาได้

2. การออกแบบอาคารสถานที่เรียนไม่ได้คำนึงถึงความต้องการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับรายวิชา เนื่องจากไม่ได้สำรวจความคิดเห็นของบุคคลในสถานศึกษาในหลาย ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อาคารเรียน เช่น ครู อาจารย์ และนักเรียน มาประกอบการพัฒนาด้านการออกแบบอาคารเรียน

นอกจากนี้ยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น คุณภาพของอาคาร แสง เสียง สภาพแวดล้อม อากาศถ่ายเท การดูแลรักษา ยังไม่สมบูรณ์ ควรได้รับการปรับปรุง แม้ว่าอาคารเรียนจะไม่ใช้ส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแต่อาคารเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดีขึ้น มีความสะดวกเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน

ด้วยเหตุที่อาคารสถานที่เรียน ตลอดจนการใช้มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการปรับปรุงอาคารเรียนคณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดการสถานที่ เพื่อการเรียน การสอน การบริหารและการให้บริการที่สอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร ด้วย เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงอาคารเรียนคณะศิลปกรรม สาขาวิชาการออกแบบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การศึกษาวิจัยสภาพการใช้อาคารสถานที่ สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และการบริหารพื้นที่การเรียนการสอน ได้แก่ การวางแผนการก่อสร้าง การใช้ประโยชน์ การประเมินผล และการซ่อมบำรุงรักษาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาวิชาการออกแบบตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารอาคารสถานที่ 10 ประการ

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู อาจารย์ และนักเรียนต่อประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ระเบียบวิธีวิจัย

สำรวจความคิดเห็นเพื่อการบริหารพื้นที่การเรียนการสอนศิลปะในศิลปกรรม สาขาวิชาการออกแบบ กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรีโดยลักษณะการศึกษาด้านประโยชน์ใช้สอยอาคารเรียน จากกลุ่มประชากรจำนวน 203 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม

ครู อาจารย์ สาขาวิชาออกแบบ คณะศิลปกรรมจำนวน 8 คน และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปี 1-3 สาขาวิชาออกแบบ คณะศิลปกรรมจำนวน 116 คน โดยวิธีการเจาะจงแบ่งกลุ่มการเรียนรู้จากระดับชั้นละสองห้องเรียน คัดเลือกมาระดับชั้นละหนึ่งห้องเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น

ขอบเขตการวิจัย

การค้นคว้าวิจัยครั้งนี้ศึกษาคุณลักษณะอาคารสถานที่เรียน คณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ นักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารอาคารสถานที่ 10 ประการ ซึ่งใช้กรอบแนวคิดของ เมธี ปิณฑานนท์ (2528) เป็นแนวทาง คือ มีความเพียงพอ มีความเหมาะสม มีความปลอดภัย มีสุขลักษณะ ระยะเวลาที่ติดต่อและการใช้สอย มีความยืดหยุ่น มีประสิทธิภาพ มีความประหยัด สามารถขยายขยายได้ มีรูปร่างสวยงาม

ตัวแปรที่ทำการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของบุคคลจำแนกเป็น 2 กลุ่ม
  - 1.1 กลุ่มครู อาจารย์
  - 1.2 กลุ่มนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปี 1-3
2. ตัวแปรตาม คือความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา ประโยชน์ใช้สอยอาคารเรียนและความต้องการของผู้ใช้อาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี จำแนกรูปลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกประโยชน์ต่างๆ ตามคุณลักษณะ 10 ประการ

ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มครู และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยอาคารสถานที่เรียนคณะศิลปกรรม สาขาวิชาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เรื่องประโยชน์ใช้สอยตามคุณลักษณะของอาคารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของอาคารสถานที่ 10 ประการ ได้แก่ ความเพียงพอ ความเหมาะสม ความปลอดภัย สุขลักษณะ ระยะเวลาการติดต่อใช้สอย ความสามารถในการยืดหยุ่นได้ ประสิทธิภาพ การประหยัด ความสามารถในการขยายตัวได้ และรูปร่างที่สวยงามของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนในเรื่องความเพียงพออยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าด้านอาคารเรียนมีบันไดขึ้นลงตามความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ความคิดเห็นของครูพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ในระดับมากส่วนความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องในอาคารเรียนมีจำนวนห้องน้ำ ห้องส้วมเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน พบว่าความคิดเห็นของครูและนักเรียนมีความสอดคล้องกันคืออยู่ในระดับน้อย

2. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนต่อความเหมาะสมเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอาคารเรียนมีการวางแผนอาคารเรียนมีความสัมพันธ์กับสถานที่ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางรองลงมาเกี่ยวกับอาคารเรียน ห้องเรียนต้องการทิศทางลมพัดผ่านอาคารเรียน ห้องเรียน ความคิดเห็นของครูพบว่าอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

3. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนในเรื่องความปลอดภัยเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับอาคารเรียนมีความแข็งแรงมั่นคง อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 1 ส่วนมากเป็นความคิดเห็นเรื่องมีการป้องกันนักเรียนเป็นอันตรายจากไฟฟ้า รองลงมาเป็นอันดับ 2 โดยพบว่าความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

4. โดยภาพรวมความคิดเห็น และนักเรียนในเรื่องสุขลักษณะเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคิดเห็นของครูและนักเรียนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับ 1 คือ แสงสว่างในตัวอาคารเรียนเพียงพอที่ทำให้เห็นตัวหนังสือชัดเจน ส่วนอันดับรองลงมาเป็นอันดับ 2 เกี่ยวกับอาคารเรียนมีประตูหน้าต่าง ช่องระบายอากาศช่วยให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกอยู่ในระดับมาก

5. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนเรื่องระยะเวลาการติดต่อใช้สอยเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระยะเวลาการติดต่อระหว่างห้องต่างๆ ภายในอาคารเรียนมีความสะดวก จากความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่ตั้งห้องพัสดุเหมาะสมต่อการที่นักเรียนหรือผู้ปกครองสามารถติดต่อได้สะดวกจากความคิดเห็นของครูเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นนักเรียนเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องนักเรียนสามารถเข้าใช้ห้องสุขาในอาคารเรียนได้สะดวก ตามความคิดเป็นครูในระดับปานกลางความเห็นคิดของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

6. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียนต่อเรื่องความสามารถในการยืดหยุ่นเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา

รายข้อเกี่ยวกับความสามารถปรับปรุงอาคารเรียนให้ใช้
 ประโยชน์ได้ตามหลักสูตรหรือวิชาที่เรียนได้ ความคิดเห็น
 ของครูเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของ
 นักเรียนเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับปานกลางส่วนสามารถจัด
 กิจกรรมในห้องเรียนได้สะดวกรวดเร็ว ความคิดเห็นของครู
 เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่
 ระดับปานกลาง

7. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียน ต่อเรื่องประสิทธิภาพเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อเกี่ยวกับกันสาดของอาคารเรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้ดี ความคิดเห็นของครูเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องการออกแบบอาคารเรียนได้คำนึงถึงความสะดวกในการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดขึ้นภายในอาคาร ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนเป็นอันดับปานกลาง

8. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียน
ต่อเรื่องการประหยัดเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคาร
เรียนมีความคงทนถาวรอยู่ในระดับ 1 ความคิดเห็นของครู
อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
เรียงลำดับรองลงมาเป็นอันดับ 2 เกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในการ
ก่อสร้างอาคารเรียนเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความคิดเห็น
ของครูอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นนักเรียนอยู่ในระดับ
ปานกลาง

9. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียน ต่อเรื่องความสามารถในการขยายตัวได้เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าหากมีการต่อเติมอาคารแล้วจะใช้ประโยชน์ได้ระยะยาวเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งความคิดเห็นของครูและนักเรียน ส่วนอันดับ 2 เกี่ยวกับตัวอาคารสามารถต่อเติมเพิ่มประโยชน์ได้ดี

10. โดยภาพรวมความคิดเห็นของครู และนักเรียน ต่อเรื่องรูปร่างที่สวยงามของอาคารเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยของอาคารเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าความคิดเห็นของครูเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับอาคารมอดูแล้วมันคงสมส่วน ส่วนรูปร่างลักษณะอาคารเรียนควรได้รับการปรับปรุง ความคิดเห็นของนักเรียนเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอันดับ 2 ของความคิดเห็นของครูเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปร่างอาคารเรียนเหมาะสมกับสภาพดิน ฟ้า อากาศ อยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนต่อประโยชน์ใช้สอยการใช้อาคารเรียนทั้ง 10 ประการ ความเพียงพอ ความเหมาะสม ความปลอดภัยสัญลักษณ์

ระยะทางการติดต่อใช้สอย ความสามารถในการยืดหยุ่นได้
ประสิทธิภาพการประหยัด ความสามารถในการขยายตัวได้
และรูปร่างที่สวยงามของอาคารเรียน มีความคิดเห็นแตกต่าง
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องความเพียงพอของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องความเหมาะสมของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องความปลอดภัยของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องสัญลักษณ์ของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่อง ระยะทางการติดต่อใช้สอยในอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องความสามารถในการยืดหยุ่นได้ของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบโดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องประสิทธิภาพของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบโดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องการประหยัดของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องความสามารถในการขยายตัวได้ของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยในเรื่องรูปร่างที่สวยงามของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ โดยภาพรวมพบว่าครู และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นในภาพรวม เกี่ยวกับประโยชน์ใช้สอยอาคารสถานที่เรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบกรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี เรื่องประโยชน์ใช้สอยคุณลักษณะของสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของอาคารสถานที่ 10 ประการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ชลิต พุทธิรักษา (2536, หน้า 129 – 130) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. การเลือกที่ตั้งโรงเรียนหรือวิทยาลัย ควรตั้งอยู่ในที่ชุมชนมีการคมนาคมไปมา สะดวกลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบ น้ำท่วมไม่ถึง มีขนาดพื้นที่พอเหมาะ มีสนามให้เด็กใช้ได้ และโรงเรียนควรตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

2. การออกแบบอาคารจะต้องออกแบบเพื่อเตรียมรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต การออกแบบอาคารควรยึดหลักอาคารสามารถรับกิจกรรมต่างๆ และสนองความก้าวหน้าทางนวัตกรรมทางการศึกษา อาคารควรมีลักษณะแปลกใหม่ ความแปลกใหม่และทันสมัยจะต้องแฝงไว้ด้วยประสิทธิภาพและประโยชน์ใช้สอย แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าด้านการประหยัดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมศรี กาญจนกุล (2521, หน้า 31) ได้ให้ทัศนะว่า อาคารทางการศึกษาของรัฐบาลจะไม่มีการใช้ของที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น จะต้องมีการประหยัดมากที่สุด

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียนต่อประโยชน์การใช้อาคารสถานที่ทั้ง 10 ประการจากการเปรียบเทียบสภาพโดยรวมตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับประโยชน์การใช้สอยของอาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของแมค เคลอคิน (Mac Lurkin, 1964, P.4) ถึงการสร้างอาคารเรียนที่ถูกหลักการศึกษา จะต้องวางแผนอาคารเรียนอย่างดี และต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.ความเหมาะสมต่อความต้องการทางการศึกษา

- 2.ความปลอดภัย
- 3.ถูกสุขลักษณะ
- 4.ความสามารถขยายตัว
- 5.ความสามารถยืดหยุ่น
- 6.ความสะดวก
- 7.ความทนทาน
- 8.ความงามที่สมบูรณ์
- 9.ความประหยัด

แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อมีที่น่าสนใจเกิดทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งด้านความสามารถในการยืดหยุ่นได้ และการประหยัด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครู และกลุ่มนักเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้อาคารโดยตรงเกี่ยวกับการบริหารพื้นที่การเรียนการสอนศิลปะในคณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี ซึ่งได้รับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่มีความสอดคล้องกันตามสมมติฐานเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การออกแบบอาคารเรียนที่เปิดสอนศิลปะ สาขาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพและสนองประโยชน์ใช้สอยต่อผู้ใช้อาคารอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยขอแสดงความคิดเห็นและให้แนวทางในการใช้ประโยชน์ การพัฒนาและปรับปรุงดังนี้

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบด้านการเรียนการสอน ควรจัดห้องเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรหรือรายวิชาเพื่อจะใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรมีความเข้าใจในลักษณะการใช้ประโยชน์ของอาคารเรียน การจัดหลักสูตรเนื้อหาวิชา โดยเน้นให้ความสำคัญกับผู้ในพื้นที่อาคารเรียน เพื่อจะได้ใช้สอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ห้องเขียนแบบไม่ควรนำรายวิชาอื่นที่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามาใช้ ฯลฯ

3. การศึกษาการบริหารพื้นที่การเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาขาวิชาต่างๆ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบอาคารเรียนให้ถูกต้องตามหน้าที่ประโยชน์ใช้สอย

4. จากการศึกษาการใช้พื้นที่อาคารเรียน คณะศิลปกรรม สาขาออกแบบ วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี อาคารเรียนไม่สนองประโยชน์ใช้สอยได้เต็มที่ ควรมีการยืดหยุ่นในด้านการใช้ประโยชน์ เช่น ห้องทฤษฎีสามารถปรับได้หลายรูปแบบตามเนื้อหาวิชา ฯลฯ

งานวิจัยนี้ให้ประโยชน์แก่ผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี และผู้สนใจในการบริหารพื้นที่อาคารเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- ชลิต พุทธิรักษา. (2536). **การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมธี ปิณฑนันทน์. (2528). **การวางแผนอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศรี กาญจนสุด. (2521). **พื้นฐานสถาปัตยกรรม**. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2549). **ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2535). **รวมนโยบายการศึกษาของรัฐ ปี 2475 – 2535**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Mec Lurkin, W.D.(1964). **School Building Planning**. New York: MC Grew – Hill.